

DECIZIE

01 august 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Oleg Sternioală
Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Nicolae Craiu
Victor Burduh

examinând recursul declarat de Vladimir Talpa,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Talpa
împotriva Societății cu Răspundere Limitată ”Iulivad-Lex”, intervenienți accesorii
Pavel Scripnic, Sergiu Orosan, Roman Mititiuc cu privire la încasarea
împrumuturilor, a dobânzii de întârziere, a ratei de refinanțare, a prejudiciului moral
și a cheltuielilor de judecată,

împotriva deciziei din 07 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău,

c o n s t a t ă :

La 29 decembrie 2009 Vladimir Talpa a depus cerere de chemare în judecată, care a fost de mai multe ori modificată și concretizată pe parcursul derulării procesului solicitând în final, încasarea din contul pârâtului SRL „Iulivad-Lex” a împrumuturilor datorate în sumă de 2614817,39 de lei, a dobânzilor de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 1470561 de lei ce rezultă din stingerea dreptului de ipotecă față de BC „Eximbank” SA și lucrările de reconstruire a imobilului comercial din xxxxx; a dobânzilor de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 321726 de lei ce rezultă din nerestituirea banilor achitați de reclamant conform actelor contabile, contul 513.4 (împrumut pe termen scurt) și a actelor contabile, cont 532.1 (datorii față de personal și alte operații); repararea prejudiciului moral în mărime de 200000 de lei și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5000 de lei. De asemenea, Vladimir Talpa a solicitat încasarea de la SRL „Iulivad-Lex” a sumei de 50000 de dolari SUA, echivalentă cu suma de 640000 de lei, precum și a dobânzii de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 726528 de lei ce rezultă din nerestituirea banilor achitați SC „Palwin Business” SA de către reclamant conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 77 din 04.12.2016. (f.d. 98-105, vol. II)

În motivarea acțiunii s-a invocat că Vladimir Talpa în calitate de asociat al SRL „Iulivad-Lex”, în perioada 27.07.2005 - 23.10.2009 a acordat acestei societăți mai multe împrumuturi în sumă de 1470795,65 de lei. De asemenea, în anul 2009 a mai acordat cu titlu de împrumuturi pe termen scurt suma de 218015 de lei, iar în

perioada 12.07.2005 - 31.12.2009 alte împrumuturi în sumă de 296006,74 de lei, iar în total - împrumuturi în sumă de 1974817,39 de lei.

Reclamantul a menționat că termenul scadent de rambursare a acestor împrumuturi a fost 17.09.2007, atunci când a fost eliberat extrasul din Registrul bunurilor imobile, care confirmă înregistrarea dreptului de proprietate asupra imobilului comercial din xxxxx, deoarece acest termen a fost stabilit prin decizia adunării asociaților SRL „Iulivad-Lex” din 03.09.2007.

Vladimir Talpa a precizat că SRL „Iulivad-Lex” nu și-a onorat obligațiile de rambursare a sumelor împrumutate, motiv pentru care, în temeiul art. 619, alin.(2) și art. 585 Cod civil, a solicitat încasarea dobânzilor de întârziere în sumă de 1470561 de lei, 726528 de lei și respectiv 321726 de lei.

De asemenea, reclamantul a invocat că la 04.12.2006 a încheiat cu SC „Palwin Business” SA, cu sediul în Republica Panama, contractul de vânzare-cumpărare nr.77, în baza căruia a achitat în avans suma de 50000 de dolari SUA pentru livrarea a 10000 kg de nuci de pădure. Această societate a furnizat în Republica Moldova cantitatea de nuci prevăzută în contract, pe care SRL „Iulivad-Lex” a vândut-o SA „Bucuria”, încasând prețul de vânzare. În acest temei Vladimir Talpa a solicitat recuperarea sumei de 50000 de dolari SUA, echivalentă cu suma de 640000 de lei, precum și a dobânzii de întârziere din această sumă în cuantum de 726528 de lei.

Prin hotărârea din 04 martie 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău s-au respins, ca nefondate, pretențiile lui Talpa Vladimir privind încasarea din contul SRL „Iulivad-Lex” a sumei de 50000 de dolari SUA, echivalentul sumei de 640000 de lei cu titlu de datorie, a dobânzilor de întârziere în sumă de 1470561 de lei, 726528 de lei, precum și 321726 de lei; s-au respins, ca nefondate, pretențiile privind încasarea din contul SRL „Iulivad-Lex” și a despăgubirilor pentru prejudiciul moral cauzat în mărime de 200000 de lei și a cheltuielilor de judecată în sumă de 5000 de lei; s-a scos de pe rol acțiunea lui Talpa Vladimir în partea pretențiilor privind încasarea din contul SRL „Iulivad-Lex” a împrumuturilor în sumă de 1460795,65 de lei, 218015 lei și 296006,74 de lei din motivul nerespectării procedurii prelabile prevăzute de lege.

Prin decizia din 24 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de Vladimir Talpa; s-a casat hotărârea din 04 martie 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău; s-a confirmat tranzacția de împăcare, încheiată între Vladimir Talpa și SRL „Iulivad-Lex”, după cum urmează: „Părțile au convenit să înceteze procesul de judecată intentat la cererea de chemare în judecată depusă de Talpa Vladimir către SRL “Iulivad-Lex”, intervenienți accesorii Scripnic Pavel, Oroșan Sergiu și Mititiuc Roman privind restituirea sumelor acordate cu titlu de împrumut, încasarea dobânzii de întârziere, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată. SRL “Iulivad-Lex” a recunoscut împrumuturile acordate de Talpa Vladimir către SRL “Iulivad-Lex” în mărime de 2649966,39 de lei. SRL “Iulivad-Lex” se obligă să achite în beneficiul lui Talpa Vladimir daunele materiale, ce prezintă dobânda de întârziere și rata de refinanțare a BN RM din nerambursarea împrumuturilor acordate de Talpa Vladimir către SRL „Iulivad-Lex” în valoare de 2714708 de lei. SRL “Iulivad-Lex” se obligă să achite în beneficiul lui Talpa Vladimir cu titlu de daună morală suma de 200000 de lei. SRL “Iulivad Lex” se obligă să achite în beneficiul lui Talpa Vladimir cheltuielile de judecată în mărime de 5000 de lei. Această înțelegere scrisă, neviciată, reprezintă voința liberă a părților,

act pe care îl depun la instanța de judecată cu rugămintea de a fi consfințit printr-o încheiere privind încetarea procesului și recunoașterea contractului de tranzacție, în temeiul art. 265-266 CPC. În cazul în care SRL „Iulivad-Lex” nu își îndeplinește obligațiile contractuale sau le îndeplinește în mod necorespunzător, se obligă să plătească reclamantului penalități la suma împrumuturilor acordate, conform pct. 2.2. lit. a) al contractului de tranzacție, adică 2649966,39 de lei, pentru fiecare zi de întârziere a plăților, în valoare de 0,04% (a douăzeci și cincea parte dintr-un %) de la data emiterii încheierii. SRL „Iulivad-Lex” rămâne în deplină proprietate și posesie asupra patrimoniului ce-i aparține, conform Certificatului cadastral nr. xxxxx din xxxxx (imobilul din xxxxx). În caz de neachitare a datoriilor față de Talpa Vladimir, conform pt.2.2 al acestui contract, va fi nevoit să cedeze în folosul lui Talpa Vladimir patrimoniul ce-i aparține cu drept de proprietate. Prezenta tranzacție este întocmită în trei exemplare, unul pentru instanță și câte unul pentru fiecare parte, toate având aceeași putere juridică. Părțile au făcut cunoștință cu prevederile art. 1331-1333 Cod civil și recunosc consecințele prezentei Tranzacții”; s-a încetat procesul în acțiunea intentată de Vladimir Talpa împotriva SRL „Iulivad-Lex”, intervenienți accesorii Scripnic Pavel, Oroșan Sergiu și Mititiuc Roman privind restituirea sumelor acordate cu titlu de împrumut, încasarea dobânzii de întârziere, repararea prejudiciului moral și încasarea cheltuielilor de judecată; s-a explicat participanților în proces că, nu se admite o nouă adresare în judecată a aceleiași părți cu privire la același obiect și pe aceleași temeuri. (f.d. 158-164, vol. II)

Prin decizia din 10 decembrie 2014 a Curții Supreme de Justiție s-a admis recursul declarat de Pavel Scripnic; s-a casat decizia din 24 iulie 2014 a Curții de Apel Chișinău și s-a trimis cauza spre rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Prin decizia din 07 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul depus de Vladimir Talpa; s-a casat hotărârea din 04 martie 2014 a Judecătorei Centru, mun. Chișinău și s-a pronunțat o nouă hotărâre prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Talpa împotriva SRL „Iulivad-Lex”, intervenienți accesorii Pavel Scripnic, Sergiu Orosan, Roman Mititiuc cu privire la încasarea împrumuturilor, a dobânzii de întârziere, a ratei de refinanțare, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată; s-a încasat de la SRL „Iulivad-Lex” în beneficiul lui Vladimir Talpă suma de 792629,65 de lei cu titlu de împrumut și cheltuieli de judecată legate de achitarea taxei de stat în mărime de 900 de lei; s-a încasat de la SRL „Iulivad-Lex” în beneficiul statului taxa de stat proporțional cerințelor admise în mărime de 17334,16 lei; în rest, pretențiile s-au respins ca neîntemeiate.

La 28 martie 2018 Vladimir Talpa a declarat recurs împotriva deciziei din 07 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău solicitând casarea deciziei contestate, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel.

În motivarea recursului s-a indicat că atât instanța de apel, cât și prima instanță nu a acordat posibilitate de a depune probe suplimentare, care au fost sustrase din contabilitatea SRL „Iulivad-Lex” și anume: copiile chitanțelor la dispozițiile de încasare cu destinația împrumut acordat de Talpa Vladimir către SRL „Iulivad-Lex” pentru perioada 2005-2009 și copiile contractelor de împrumut financiar încheiate între Vladimir Talpa și SRL „Iulivad-Lex” și a actelor adiționale la aceste contracte

pentru perioada 2005-2009, precum și alte acte contabile ce ar justifica acordarea împrumuturilor de către Talpa Vladimir societății pârâte.

De asemenea, recurentul consideră că sunt greșite concluziile instanței de apel precum că doar suma de 792629,65 de lei ar fi fost confirmată documentar întru justificarea efectuării operațiunii economice, iar referitor la alte sume acordate cu titlu de împrumut de asociatul Talpa Vladimir către SRL „Iulivad-Lex” nu sunt justificate prin probe pertinente și concludente, ceea ce nu corespunde realității, deoarece cealaltă parte nu a negat împrumuturile efectuate de Vladimir Talpa către SRL „Iulivad-Lex” indicate în actul nr. F3 10/20 din 23.10.2009, emis de BC „Eximbank” SA (f.d. 78, vol. I) și în rulajul descifrat de BC „Eximbank” SA (f.d. 78-88, vol. I). Mai mult, nu au fost prezentate probe de către oponenti pentru a demonstra inexistența acestor împrumuturi. Astfel eronat au fost aplicate prevederile art. 123 alin. (6) Cod de procedură civilă.

Concomitent, recurentul a susținut că în textul hotărârii din 04 martie 2014 a Judecătoriei Centru, mun. Chișinău s-a invocat că întru confirmarea recuperărilor sumei în mărime de 1460795,65 de lei, 218015 lei, 296006,74 de lei acordate cu titlu de împrumut SRL „Iulivad-Lex” a fost prezentat rulajul descifrat de BC „Eximbank” SA pentru suma de 1460795,65 de lei, precum și conturile nr. 513.4 și nr. 532.1 din actele contabile ale acestei societăți pentru sumele de 218015 lei și de 296006,74 de lei. Deci, instanța de fond a reținut ca pertinente documentele sus-menționate, care confirmă faptul împrumutului sumelor respective.

În conformitate cu art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării deciziei integrale.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 07 februarie 2018, iar Vladimir Talpa a declarat recurs la 28 martie 2018.

Astfel, recursul declarat la 28 martie 2018 se consideră a fi în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 18 iulie 2018 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Vladimir Talpa și va casa decizia instanței de apel, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanța de apel, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul, să caseze integral decizia instanței de apel și să trimită cauza spre rejudecare în instanța de apel o singură dată dacă eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 118 alin. (1), (3) Cod de procedură civilă, fiecare parte trebuie să dovedească circumstanțele pe care le invocă drept temei al pretențiilor și obiecțiilor sale dacă legea nu dispune altfel. Circumstanțele care au importanță pentru soluționarea justă a cauzei sunt determinate definitiv de instanța judecătorească pornind de la pretențiile și obiecțiile părților și ale altor participanți la proces, precum și de la normele de drept material și procedural ce urmează a fi aplicate.

Din materialele cauzei rezultă că Talpa Vladimir, prin cererea de chemare în judecată, concretizată ulterior, a solicitat încasarea din contul pârâtului SRL „Iulivad-Lex” a împrumuturilor datorate în sumă de 2614817,39 de lei, a dobânzilor de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 1470561 de lei ce rezultă din stingerea dreptului de ipotecă față de BC „Eximbank” SA și lucrările de reconstruire a imobilului comercial din xxxxx; a dobânzilor de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 321726 de lei ce rezultă din nerestituirea banilor achitați de reclamant conform actelor contabile, contul 513.4 (împrumut pe termen scurt) și a actelor contabile, cont 532.1 (datorii față de personal și alte operații); repararea prejudiciului moral în mărime de 200000 de lei și încasarea cheltuielilor de asistență juridică în sumă de 5000 de lei. De asemenea, Vladimir Talpa a solicitat încasarea de la SRL „Iulivad-Lex” a sumei de 50000 de dolari SUA, echivalentă cu suma de 640000 de lei, precum și a dobânzii de întârziere și a ratei de refinanțare în sumă de 726528 de lei ce rezultă din nerestituirea banilor achitați SC „Palwin Business” SA de către reclamant conform contractului de vânzare-cumpărare nr. 77 din 04.12.2016.

Instanțele ierarhic inferioare au adoptat hotărârile sus-menționate.

Talpa Vladimir nefiind de acord cu concluziile expuse în decizia instanței de apel a declarat recurs solicitând casarea acesteia, cu trimiterea cauzei spre rejudecare în instanțe de apel.

Instanța de apel cercetând probele care au fost anexate de către participanții la proces a stabilit că aceste înscrisuri nu pot fi apreciate drept probe pertinente și concludente în admiterea pretenției lui Vladimir Talpa vis-a-vis de solicitarea privind încasarea sumei în mărime de 218015 lei, precum că ar fi fost acordată SRL „Iulivad-Lex” în perioada 01.01.2009-31.12.2009 și identificată în actul contabil actul 513.4 – împrumut pe termen scurt.

De asemenea, Curtea de Apel Chișinău a indicat că examinând contul 512.4 a constatat că în acest act nu se reflectă suma certă a împrumuturilor acordate de către Talpa Vladimir în perioada de referință, or, simplul fapt la reflectarea acestora într-un act contabil, fără a fi prezentate documente primare contabile, nu poate duce la apariția anumitor obligații civile – constatarea faptului acordării împrumutului, întrucât proba respectivă este insuficientă pentru a dispune încasarea sumei de 218015 lei cu titlu de împrumut.

Sub aspectul dat, instanța de apel a menționat că este identică și situația cu suma împrumutului solicitată spre încasare în mărime de 296006,74 de lei pentru perioada

12.07.2005-31.12.2009, justificată de către Talpa Vladimir prin actul contabil – contul 532.1, deoarece nici acest împrumut nu a fost justificat prin documente primare contabile.

Totodată, instanța de apel a relatat că nu poate fi pusă la baza constatării faptului acordării împrumuturilor către SRL „Iulivad-Lex” de către asociații societății din 27.07.2005 până la 24.11.2008 în sumă de 1335580,65 de lei actul contabil (f.d. 83, vol. V), deoarece în baza acestui act nu se nasc drepturi și obligații civile, în condițiile în care legea materială prevede expres temeiurile de apariție a obligațiilor civile.

În concluzie, instanța de apel a specificat că în privința altor sume acordate cu titlu de împrumuturi către SRL „Iulivad-Lex”, Vladimir Talpa nu a putut să le confirme în strictă conformitate cu dispozițiile de încasare a numerarului, fapt ce a și servit temei de respingere a pretențiilor respective.

Subsidiar, instanța de apel a precizat că din cumulul probelor administrate pe parcursul examinării cauzei nu a putut identifica nicio probă din care ar rezulta cu certitudine o dată în care SRL „Iulivad-Lex” urma să își execute obligația de plată față de Talpa Vladimir, după care recurentul / reclamantul să poată pretinde de la pârât și încasarea dobânzilor de întârziere ce ar rezulta din neexecutarea obligațiilor contractuale.

Colegiul menționează că instanța de apel examinând cauza a constatat că Talpa Vladimir nu a prezentat probe pertinente și concludente întru justificare admiterii integrale a solicitărilor înaintate, dat fiind lipsa documentelor contabile care ar avea putere probantă în determinarea corectă a circumstanțelor invocate.

Instanța de recurs precizează că recurentul Talpa Vladimir își exprimă dezacordul cu decizia instanței de apel ce vizează respingerea pretențiilor privind încasarea celorlalte sume împrumutate de către Talpa Vladimir societății pârâte, prin faptul că la examinarea cauzei, în ordine de apel, a fost în imposibilitate de a prezenta probe care ar confirma efectuarea tranzacțiilor în vederea acordării împrumuturilor societății pârâte în perioada 2005-2009, din motiv că actele contabile care, precum că ar justifica acest fapt, ar fi fost sustrase de către administrația SRL „Iulivad-lex”.

În contextul dat, recurentul a anexat la cererea de recurs copiile a 38 de chitanțe la dispozițiile de încasare cu destinație împrumut acordat de Vladimir Talpa către SRL „Iulivad-Lex” pentru perioada 2005-2009; copiile a 20 de contracte de împrumut financiar încheiate între Talpa Vladimir și SRL „Iulivad-Lex” pentru perioada 2005-2009; copia actului adițional nr. 01 din 06.12.2006 la contractul de vânzare-cumpărare nr. 77 din 04.12.2006; copia actului adițional nr. 01 la contractul de împrumut financiar nr. 01 din 01.01.2009. (f.d.7-40, vol. VI)

Colegiul reține că probele prezentate în recurs nu au fost supuse examinării de către instanțele ierarhic inferioare în cadrul derulării procesului de judecată, deoarece aceste documente nu au fost anexate la materialele cauzei.

Respectiv, instanța de apel la judecarea cauzei a fost în imposibilitate de a verifica temeinicia argumentelor invocate de către Vladimir Talpa în cadrul derulării procesului judiciar referitor la încasarea sumelor solicitate de către Talpa Vladimir cu titlu de împrumuturi acordate SRL „Iulivad-Lex” pentru perioada 2005-2009.

Sub aspectul dat, este de menționat că, în instanța de recurs au fost prezentate înscrisuri noi, care nu există la materialele dosarului, nefiind supuse cercetării în ansamblu cu pretențiile invocate de către Talpa Vladimir, iar instanța de judecată

superioară este în imposibilitate de a administra noi probe și a le da apreciere cuvenită, rezultând din prevederile art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă.

În conformitate cu prevederile art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

Având în vedere cele menționate supra, Colegiul conchide de a admite recursul declarat, cu casarea deciziei instanței de apel și trimiterea cauzei spre judecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei, instanța de apel urmează să verifice și circumstanțele cauzei în partea ce țin de argumentele invocate de recurent, probele, obiecțiile acestuia în raport cu pretențiile sale și obiecțiile părții oponente, respectând dreptul garantat al părților la un proces echitabil garantat de art. 6 § 1 CEDO. Procesul echitabil presupune asigurarea, garantarea și respectarea principiilor contradictorialității, egalității armelor în proces.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. c) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Vladimir Talpa.

Se casează decizia din 07 februarie 2018 a Curții de Apel Chișinău în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Vladimir Talpa împotriva Societății cu Răspundere Limitată ”Iulivad-Lex”, intervenienți accesorii Pavel Scripnic, Sergiu Orosan, Roman Mititiuc cu privire la încasarea împrumuturilor, a dobânzii de întârziere, a ratei de refinanțare, a prejudiciului moral și a cheltuielilor de judecată, cu trimiterea cauzei la rejudecare în Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Oleg Sternioală

Judecătorii

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Nicolae Craiu

Victor Burduh